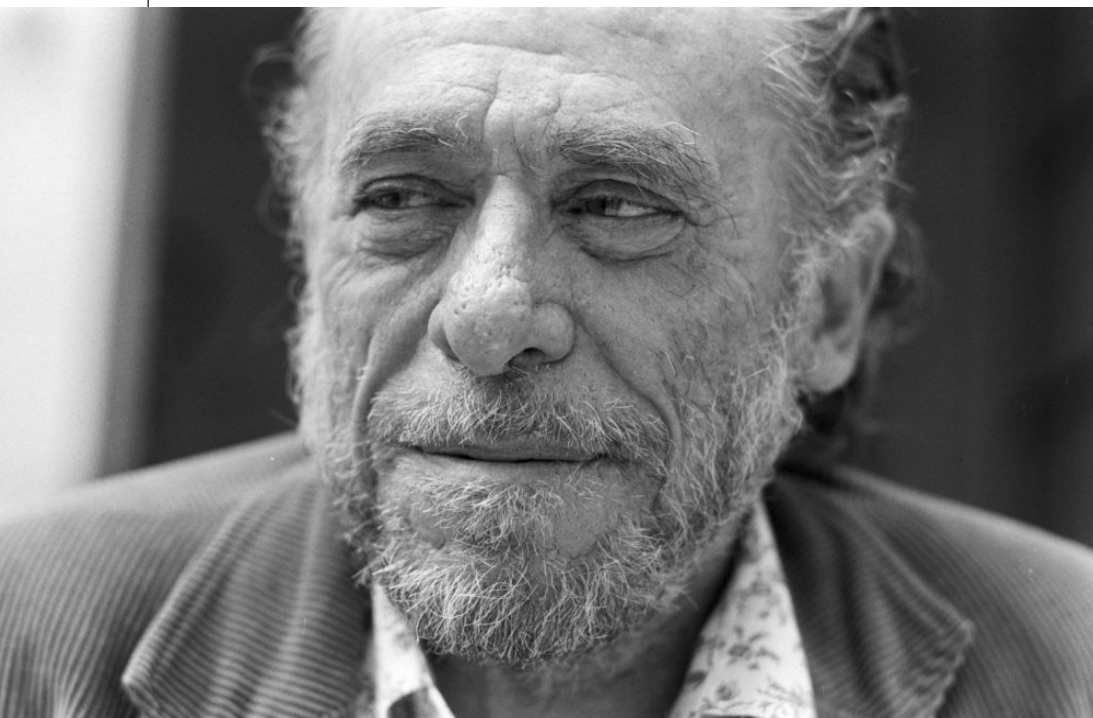

PÉTER ZOLTÁN

Gondolatok Charles Bukowski verseihez

Henry Charles Bukowski, eredeti nevén Heinrich Karl Bukowski egy Németországban született amerikai költő, író (1920–1994). Mintegy harmincöt verseskötete jelenet meg, mégis inkább hat regénye, mint a *Factotum* (magyarul: *Tótumfaktum*, Cartaphilius, 2007), vagy a *Post Office* (magyarul: *Posta*, Cartaphilius, 2006), illetve novellái miatt ismert.

Rendkívül termékeny alkotó volt, hiszen regényei és több száz novellája mellett több ezer verset is írt. Magyarul regényei és egyes novelláskötetei elérhetőek, de versei, néhány kivétellel, eddig magyar nyelven nem voltak olvashatók.

Bukowski szinte minden verse egy-egy gondolatfolyam, verstanilag szabad vers. Egyetlen rímes verset találtam tőle, aminek a címe is ez: *rhyiming poem*, de ez nem egyéb egy fricskánál, mind stílusjegyeit, mind témáját tekintve Bukowski sajátos gunyoros megfogalmazásában.

A szerző látszólag viszonylag szűk keretek közt mozog, ha a témáit vesszük: nők, ital, lóverseny, háború, vallás, továbbá maga az írás, az írói (és az elviselhetetlen) lét. Mégis, legtöbb verséből egyfajta kiábrándult életbölcesség árad, egy esendő, gyarló ember bölcsessége, aki teljesen elmerül az őt körülvevő szépnem mondható világban, ugyanakkor nem tud, talán nem is akar különbözni tőle.

Igyekeztem lehetőleg átfogó képet mutatni munkásságából: hosszabb-rövidebb műveken keresztül bemutatni látásmódját, világszemléletét. A nyelv, amit használ sokszor durva, helyenként obszcén. Arra kell gondolnunk, hogy az életből vett, a környezetében használt szavak, szófordulatok köszönnek vissza ezekben az igazán mélyről építkező versekben.

A versekre formailag jellemző a rövid (gyakran egy-egy szavas) és hosszú sorok váltakozása, a sorokon belüli mondattörés, valamint a nagybetűk szinte teljes hiánya (a személynevek, illetve a földrajzi nevek kivételével). Ez a szaggatottság párosul egyfajta belső, lüktető ritmussal, amit a fordítónak talán a legnehezebb visszaadni.

Szabadverset fordítani talán még nehezebb, mint hangsúlyos, szigorú rím-képletű, illetve időmértékes verset, hiszen éppen a belső egyéni ritmust, az adott versre jellemző egyedi vonásokat nehéz a fordítás nyelvére jól átültetni.

A fordításkor persze ügyelni kell a szóhasználatra, hogy amennyire lehet, visszaadjuk az eredeti nyelvezet által képviselt tartalmat. Bukowski esetében számora a helyi: kulturális, utcai, kocsmái, valamint lóversennyel kapcsolatos kifejezések magyarítása jelentette a legnagyobb kihívást. Jelen esetben a szótagszámokkal nem foglalkoztam különösebben, mert szabadversnél ezt nem tartom olyan fontosnak, viszont a sorok hosszúságát, a mondanivaló szaggatottságát, lüktetését, mely számomra a szerző világszemléletét jellemzi, ami olyan töredezett, összefércelt, ki-kihagyó, ha úgy tetszik, pislákoló életekkel teli világba enged bepillantást, mely Bukowski sajátja is, annál inkább. A kisbetűs írás pedig, meglátásom szerint, további töredékességet kölcsönöz a költeményeknek. Mintha az életből kiragadott jelenetek peregnének le az olvasó, sőt, a költő szeme előtt, olykor a maguk kicsi(nyes)ségében, mégis magukban hordozva valamit a szerzőből, aki így tesz valamit félre (önpusztító) életéből.

Charles Bukowski versei nem könnyű olvasmányok, de sokan megtalálhatják benne magukat vagy környezetük egyes tagjait, akik az élet sűrű, kiloccsanó felmosóvizében próbálják megtalálni az élet megélni érdemes pillanatait.